

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
С М Е Т Н А П А Л А Т А

Р Е Ш Е Н И Е
№ РН-87-26-005

Днес, 08.04.2026 г. в град София, Сметната палата на Република България, в състав:

Председател: Димитър Главчев

Заместник – председател: Маргарита Николова

Член: Даниела Въткова - Милушева

Член: Мария Илиева

У С Т А Н О В И :

Проверката е по реда на чл. 20, ал. 5, т. 10 от Закона за Сметната палата /ЗСП/, в сила от 14.02.2026 г., и е извършена на основание Решение № КИ-048 от 09.02.2026 г. на Комисията за противодействие на корупцията /КПК/ по сигнал с вх. № С-87/26.01.2026 г. на КПК, към който е приобщен сигнал с вх. № 308/31.03.2026 г. на Сметната палата.

Сигналът е насочен срещу Илияна ***** Иванова – член на Управителния съвет /УС/ на ДП НПЦ.

По същество в сигнала се излагат твърдения, че от 26.01.2026 г. в Търговския регистър е входирано Заявление А9 с № ***** за вписване на 2 бр. промени, касаещи членовете на УС на ДП НПЦ, с ЕИК *****. Заявени за вписване са лицата Илияна ***** Иванова и Л.К.К. Твърди се също, че Илияна Иванова е подала декларация по чл. 237, ал. 3 и ал. 4 от Търговския закон, но същевременно в регистър БУЛСТАТ е налице вписването ѝ като земеделски производител. Поради изложеното сигналподателят иска да се извърши проверка нарушена ли е разпоредбата на чл. 20, ал. 1 от Закона за публичните предприятия /ЗПП/ с назначаването на Иванова за член на УС на ДП НПЦ.

С писмо с вх. № КПК-1032-1/24.03.2026 г. на Сметната палата от председателя на ССА са получени следните доказателства: Заповед № РД04-19/28.01.2026 г. на председателя на ССА, Декларация по чл. 23, ал. 2 от ЗЗП от 13.02.2026 г. на Илияна ***** Иванова, Декларация по чл. 237, ал. 3, 4 и 5 от Търговския закон /ТЗ/ от 12.01.2026 г., Декларация по чл. 49, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 50, ал. 1 от ЗПК /отм./ от 13.02.2026 г., Заповед № РД04-6/12.01.2026 г. на председателя на ССА, Договор за управление на ДП НПЦ от 12.01.2026 г.

Служебно е извършена справка в НБД Население, ТРРЮЛНЦ и Регистър БУЛСТАТ.

След като обсъди събраните в хода на административното производство доказателства, Сметната палата установи следното от фактическа страна:

Със Заповед № РД04-6/12.01.2026 г. председателят на ССА, е освободил двама членове на УС на ДП НПЦ и е определил нов състав на УС на предприятието, а именно: В.Д.У. – за директор и Л.К.К. и Илияна ***** Иванова – за членове на УС. Със Заповед № РД04-19/28.01.2026 г. председателят на ССА е определил брутно месечно възнаграждение в

размер на една минимална работна заплата на състава на УС. На 12.01.2026 г. председателят ССА е сключил с Илияна Иванова Договор за управление на ДП НПЦ, на основание чл. 12, ал. 2 от Закона за ССА със срок до провеждане на конкурс по чл. 21, ал. 1 от ЗПП и сключване на договор със спечелилия конкурса, но не за повече от шест месеца.

По преписката е приложена Декларация по чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗПК /отм./, без входящ номер, подписана от Иванова на 13.02.2026 г., в която същата, в качеството си на член на УС на ДП НПЦ, не е декларирала несъвместимост със заеманата от нея публична длъжност.

Въз основа на така изяснената фактическа обстановка, Сметната палата установи следното от правна страна:

Несъвместимост, по смисъла на §1, т. 16 от ДР на ЗСП, както и по смисъла на §1, т. 4 от ДР на ЗПК /отм./, е заемането на друга длъжност или извършването на дейност, която съгласно Конституцията или закон е несъвместима с положението на лицето като заемащо публична длъжност. Съгласно чл. 20, ал. 5, т. 10 от ЗСП, Сметната палата е компетентният орган, който да извърши проверка на сигнали във връзка с декларациите за несъвместимост на лицата, заемащи публични длъжности, и при установена несъвместимост да сезира органа по избора или назначаването за предприемане на съответните действия.

ССА е държавна институция, създадена със специален закон. За осъществяване на експериментално-производствената, приложната и научно-приложната дейност на ССА към нея се създава ДП НПЦ. Съгласно чл. 49, ал. 1, 2 и 3 от Устройствения правилник на ССА ДП НПЦ е юридическо лице със седалище С., със статут на държавно предприятие по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Предприятието осъществява научно-приложна, приложна, експериментално-производствена и други дейности, подпомагачи дейността на Академията. От извършена служебна справка в Търговския регистър се установява, че на 30.01.2026 г. за членове на УС на ДП НПЦ са вписани Илияна ***** Иванова и Л.К.К.

Като член на орган на управление на държавно предприятие Илияна ***** Иванова е лице, заемащо публична длъжност по смисъла на чл. 74, ал. 1, т. 50 от Закона за Сметната палата.

От събраните по преписката доказателства се установява, че Илияна ***** Иванова е регистриран земеделски производител с ЕИК *****, с дата на започване на дейността – 01.06.2018 г. и с основна дейност: отглеждане на семкови и костилкови плодове.

Съгласно чл. 20, ал. 1, т. 10 – т. 12 от ЗПП управител или член на колективен орган за управление и контрол на публично предприятие може да бъде български гражданин или гражданин на Европейския съюз, на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, който: не извършва търговски сделки от свое или от чуждо име; не е съдружник в събирателни, в командитни дружества и в дружества с ограничена отговорност; не е управител или член на изпълнителен или контролен орган на друго публично предприятие. Съгласно ал. 2 забраните по ал. 1, т. 10 и 11 се прилагат, когато се извършва дейност, сходна с дейността на дружеството.

Същите разпоредби са възпроизведени и в разпоредбата на чл. 54, ал. 4, т. 1 и т. 2 от Устройствения правилник на ССА, съгласно която членове на управителния съвет не могат да бъдат лица, които: 1. от свое или от чуждо име извършват търговски сделки; 2. са съдружници в събирателни и командитни дружества и в дружества с ограничена отговорност. Съгласно ал. 5 забраните по ал. 4, т. 1 и 2 се прилагат, когато се извършва дейност, сходна с дейността на предприятието. Съгласно чл. 55, ал. 1 от Устройствения правилник на ССА

управителният съвет приема стратегии за развитие на експерименталната, демонстративната и производствената дейност.

Съгласно чл. 1, ал.1 от ТЗ търговец по смисъла на този закон е всяко физическо или юридическо лице, което по занятие извършва някоя от изчерпателно изброените в разпоредбата сделки. Съгласно ал.2 и ал.3 търговци са: 1. търговските дружества; 2. кооперациите с изключение на жилищностроителните кооперации. За търговец се смята и всяко лице, образувало предприятие, което по предмет и обем изисква неговите дела да се водят по търговски начин даже ако дейността му не е посочена в ал. 1.

Съгласно чл. 2 от ТЗ не се смятат за търговци: 1. физическите лица, занимаващи се със селскостопанска дейност; 2. занаятчиите, лицата, извършващи услуги с личен труд или упражняващи свободна професия, освен ако тяхната дейност може да се определи като предприятие по смисъла на чл. 1, ал. 3; 3. лицата, извършващи хотелиерски услуги чрез предоставяне на стаи в обитаваните от тях жилища.

Определение на понятието „земеделски производители“ е дадено в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП). Това са физически и юридически лица, които произвеждат непреработена и/или преработена растителна и/или животинска продукция. Физически лица, които са регистрирани като земеделски производители /обработват земеделски земи или отглеждат животни/, могат да не са регистрирани като еднолични търговци или да осъществяват дейност под формата на юридическо лице или кооперация. Регистрацията на лицата като земеделски производители нормативно е уредена с Наредба № 3 от 29.01.1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и настъпилите изменения и допълнения към нея. На регистрацията подлежат юридически лица, еднолични търговци и физически лица, навършили 18 години, които стопанисват земеделска земя и/или осъществяват производство на земеделска продукция.

Обстоятелството, че едно физическо лице е регистрирано като земеделски производител по реда на Наредба № 3/1999 г., само по себе си не води до колизия по чл. 20, ал. 1 от ЗПП и чл. 54, ал. 4 от Устройствения правилник на ССА със служебното качество на член на УС на държавно предприятие, включително и по отношение на забраната за упражняване на търговска дейност. Статутът на земеделския производител в българското право се дефинира чрез изричното законово изключение по чл. 2, т. 1 от ТЗ, което по същество разграничава селскостопанската от търговската дейност. Посоченото изключение е базирано на възприятието, че посредством селскостопанската дейност се реализира резултат единствено от собствен труд и биологични процеси. Земеделският производител остава извън обхвата на чл. 1, ал. 1 от ТЗ, респективно дейността му не се причислява на търговска дейност, докато същата се ограничава до създаването на суровина, а не на стока от тази суровина. Продажбата на суровина от селскостопанска дейност, т.е. непреработена селскостопанска продукция, се третира като гражданскоправна сделка по Закона за задълженията и договорите, а не като абсолютна търговска сделка.

Видно от направената справка в Регистър БУЛСТАТ основния предмет на дейност на земеделския производител Илияна Иванова е отглеждане на семкови и костилкови плодове, което не е търговска дейност по смисъла на ТЗ. В този смисъл като земеделски производител Илияна ***** Иванова не попада в кръга на лицата, посочени в чл. 20, ал. 1 от ЗПП и чл. 54, ал. 4 и ал. 5 от Устройствения правилник на ССА, поради което по отношение на нея не е налице несъвместимост на основание посочените обстоятелства.

По преписката е приложена Декларация по чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗПК /отм./, без входящ номер, подписана на 13.02.2026 г., в която Иванова, в качеството си на член на УС на ДП НПЦ, не е декларирала несъвместимост със заеманата от нея публична длъжност.

Съгласно § 33, ал. 1 от ЗСП неприключилите до влизането в сила на този закон проверки и производства по установяване на конфликт на интереси и налагане на административни наказания във връзка с отменения Закон за противодействие на корупцията се довършват по реда на този закон.

Предвид горното, Сметната палата, на основание чл. 20, ал. 5, т. 10 от ЗСП и § 33, ал. 1 от ПЗР на ЗСП,

Р Е Ш И:

НЕ УСТАНОВЯВА несъвместимост по отношение на Илияна ***** Иванова, с ЕГН ***** в качеството ѝ на член на Управителния съвет на ДП НПЦ, във връзка с качеството ѝ на земеделски производител.

СМЕТНА ПАЛАТА:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:...../ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ/

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ: /МАРГАРИТА НИКОЛОВА/

ЧЛЕН:..... /ДАНИЕЛА ВЪТКОВА - МИЛУШЕВА/

ЧЛЕН:...../МАРИЯ ИЛИЕВА/